

Міністерство освіти і науки України  
Сумський державний університет

# **ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ІННОВАЦІЇ**

## **МАТЕРІАЛИ**

### **VII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

(Суми, 16–17 березня 2017 року)

Суми  
Сумський державний університет  
2017

значення вони реалізують тільки в реченні. Тип речення відіграє при цьому велику роль. У залежності від типу речення реалізується той чи інший лексико-семантичний варіант модальної частки. Іноземці, які не вживають модальних часток у мовленні, відразу ж викривають себе цією особливістю, якщо навіть у всьому іншому їх німецька мова бездоганна. Розмовна мова без модальних часток сприймається носіями німецької мови як суха, нелюбязна, надмірно категорична.

Модальні частки німецької мови (*aber, auch, bloss, denn, doch, etwa, nur, schon, wohl* та інші) мають у різних контекстах особливі значення і використовуються переважно в діалогічному мовленні для вираження емоційності висловлювання, але їхнє лексичне значення не завжди досить чітко визначається. Тому практичне значення цього дослідження полягає в тому, що його результати можуть бути використані усіма, хто хоче поглибити знання з німецької мови і навчитись використовувати модальні частки для вираження емоцій.

1. Швачко С. О. Про деякі аспекти мовотворчої функції / С. О. Швачко, І. К. Кобякова // *Studia Germanica et Romanica*. Іноземні мови. Зарубіжна література. Методика викладання. – 2004. – Т.1, №2. – С.21-30.
2. Швачко С. О. У царині номінативних і комунікативних одиниць. Видавництво СумДУ, 2009.

## **ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІТАТИВНИХ ЗМІН ЛЕКСИЧНОГО ЗНАЧЕННЯ СЛОВА**

*Півень Д. А.*

*(Сумський державний університет)*

*Науковий керівник – канд. філол. наук, доцент Мовчан Д. В.*

Лексичне значення – це зміст слова, який відображає у свідомості і закріплює в ньому уявлення про предмет, властивість, процес, явище тощо. Воно є продуктом мисленнєвої діяльності людини і має узагальнений характер [1]. У лексичному значенні відображається діалектичне співвідношення загального й особливого, сталого і динамічного.

У ході розвитку мови, при безперервному і нескінченному спілкуванні людей слова можуть набувати інших, похідних номінативних значень.

Результат семантичної зміни може спостерігатися як у квантитативних змінах денотативного значення слова (звуження / розширення значення), так і у квалітативних змінах його конотативного компонента (поліпшення / погіршення значення).

Покращення лексичного значення (елевація) – процес посилення позитивної емотивної оцінки слова, набуття словом позитивного статусу при застосуванні мовною спільнотою. Так, прикметник німецької мови *toll*, який раніше означав «божевільний, скажений», у 18 столітті набуває значення «дивний», а у 20 столітті трансформується у «чудовий, прекрасний» [2].

Іноді покращення значення слова проявляється в послабленні міри вияву негативної оцінки поняття. Так, запозичене з латини англ. *anno* від початку мало значення «викликати відразу», а з плином часу змінилося на «дратувати». Так само слова *terribly* і *awfully* отримали нове лексичне значення, яке змінилося із «жахливо» на «черезмірно» [3].

Погіршення лексичного значення (деградація) – процес зміни значення, коли притаманний тому чи іншому слову негативний емотивний відтінок настільки посилюється, що поглинає інші значення і стає головним. Іменник німецької мови *die Dirne* означав «дівчина», пізніше змінився на «служниця, покоївка», а потім набув негативного значення «повія» [2].

Класичним прикладом погіршення значення є англ. *silly*, яке раніше означало «happy» (щасливий), а на сьогодні набуло негативного значення «дурний». Початковий сенс супроводжувався низкою вужчих понять, в тому числі і «духовно благословенний, благочестивий, святий, добрий». До кінця 15 століття, використання цього слова змінилося на його сучасне значення «той, кому не вистачає здорового глузду, пустоголовий, безглуздий, нерозумний» [3].

Причини покращення та погіршення лексичного значення досить різні і переважно мають позамовний характер. Однією з найбільш раціональних теорій є ідея про те, що покращення значення слів відбувалося на зламі суспільних устоїв, коли вживання деяких слів вимагало корегування, бо асоціювалося з негативними речами. Погіршення лексичного значення виступає результатом заміни слів,

що мають вульгарне чи непристойне значення. Проте, згодом такий контекст стає невід'ємним від основного, а у подальшому оригінальне значення цілком втрачає свою актуальність.

Таким чином, квалітативні семантичні зміни виконують двояку функцію. З одного боку, вони виступають як фактор, що забезпечує наступність і сталість лексичного складу мови. З іншого боку, вони є ефективним засобом створення вторинних значень і приводять до виникнення багатозначності лексичних одиниць.

1. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства / М. П. Кочерган. – Київ: «Академія», 2001. – 368 с.
2. Keller R., Kirschbaum I. Bedeutungswandel / R. Keller, I. Kirschbaum. – Berlin; New York : Walter de Gruyter, 2003. – 169 S.
3. About education [Electronic resource] – Access mode: <http://grammar.about.com/od/pq/g/pejorterm.htm>–(27.11.2008).

## ПЛЕОНАЗМ І ТАВТОЛОГІЯ ЯК ПРОЯВИ НАДЛИШКОВОСТІ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

*Подолька І. О.*

*(Сумський державний університет)*

*Науковий керівник – ст. викладач Кириченко О. А*

Мовна надмірність, або багатослівність, проявляється у вживанні більшої кількості слів, ніж потрібно для вираження думки. Вона може бути викликана такими явищами як плеоназм чи тавтологія. На думку А. А. Сагаровського, тавтологія – різновид плеоназму, що характеризується повторенням того самого тими чи іншими словами зі спільним коренем [2, 14]. Розглянемо приклади вживання тавтології: *PIN number, failure to plan ahead for the future is risky* Плеоназм і тавтологія розглядаються як синонімічні слова, проте, друге поняття є абсолютно помилковим поєднання слів, в той час як перше може розглядатися як особливий стиль автора або загальноновживане кліше. Плеоназм (від гр. – надмірність, перебільшення) – це надмірна кількість граматичного або лексичного забезпечення змісту поняття, як явище диспонуване в мовній системі набуває реалізації в мовленні; мовний зворот, що містить однозначні вирази [3]. Плеоназм може бути: синтаксичним: “*I know that she will be*